

примусова трансформація чи маніпуляція нею, не надає потенцій до об'єднання не лише на рівні екзистенції, але й есенції. Так, якщо тут «минуле» не можливо змінити, то феноменологія історичної пам'яті на інтенційному рівні може сприяти переосмисленню «теперішнього» та формуванню нового «майбутнього».

Список використаних джерел

1. Блаженніший Святослав про Блаженнішого Любомира: «Єдина Київська Церква в Єдиному патріархаті є його мрією і заповітом». – Режим доступу: http://ugcc.ua/video/blazhenn%D1%96shiy_svyatoslav_pro_blazhenn%D1%96shogo_lyubomira_y_edina_kiivska_tserkva_v_iedinomu_patr%D1%96arhat%D1%96_ie_yogo_mr%D1%96ieyu_%D1%96_zarov%D1%96tom_90881.html
2. Капітуляція – це імітація миру і зміна способу завдати ран нашому народу, - глава УГКЦ Святослав. – Режим доступу: <https://censor.net/ru/r3142822>
3. Рішення Священного Синоду ПЦУ. Журнал № 16. – Режим доступу: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/vidbulosya-zasidannya-svyashhennogo-synodu-6/>

УДК 1 (091)

Людмила Володимирівна Ковтун,
здобувач ступеню PhD

кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

Науковий керівник: Юлія Олександрівна Шабанова

доктор філософських наук, професор,
завідувачка кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

ПЕРШОДЖЕРЕЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ДЖЕРЕЛО ЗБАГАЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Дослідження присвячено визначенню місця першоджерельного перекладу філософських текстів у формуванні сучасної філософської думки. Розкриваються особливості переосмислення понять класичної аналітичної філософії у розрізі міжмовної та міжкультурної комунікації. Акцентовано увагу на міжфахових зв'язках, які створюють нові запити на формування нового прочитання класичних філософських творів. Сфери перетину філософії та перекладу під час роботи з філософськими текстами формують нові пріоритети та вимагають зміни підходу.

ORIGINAL TRANSLATION AS A SOURCE OF ENRICHMENT OF MODERN UKRAINIAN PHILOSOPHY

The study is devoted to determining the place of the original translation of philosophical texts in the formation of modern philosophical thought. Peculiarities of rethinking the concepts of classical analytical philosophy in the context of interlingual and intercultural communication are revealed. Interdisciplinary connections that create new demands for the formation of a new reading of classical philosophical works are emphasised. The spheres of intersection of philosophy and translation when working with philosophical texts form new priorities and require a change of approach.

Говорючи про перспективний розвиток власне української аналітичної філософської думки, ми, в першу чергу, говоримо про існування та ведення філософського діалогу українською мовою. Це твердження базується на психолінгвістичних дослідженнях [1], які доводять, що рідна мова – це саме мова мислення як окремої людини, так і певного соціуму.

Українська філософська мова є відносно молодою в порівнянні з іншими національними течіями, які вже мають усталені термінологічні та контекстуальні зв'язки в межах розширення семантичного поля базових лексем для висловлення потреб відображення філософських реалій. На сьогодні ми маємо змогу бачити, що сучасна українська філософська думка не просто здатна до сприйняття світової філософії завдяки ґрунтовним знанням не лише з філософії, а й іноземних мов, діджиталізації світового суспільства та нівелювання географічних меж для думки не лише в часі, а й у просторі, а й у надзвичайно продуктивному створенні власне українського термінологічного та інформаційного контенту. Це необхідно задля більш якісного відтворення україномовного мислення як під час безпосереднього створення першоджерельних текстів українською, так і як результат переосмислення класичних філософських творів мовою оригіналу та відтворення їх українською мовою.

Надзвичайно важливе місце в процесі становлення україномовної філософії посідає першоджерельний переклад, який виступає одночасно джерелом збагачення думки та розширення об'єктів філософського вивчення з неминучим розвитком української культури та української філософської мови [2].

Як результат гармонійної та плідної співпраці українських філософів з лінгвістами та перекладачами знаходимо чисельні сучасні публікації у фахових філософських журналах, об'єднаних тематикою «філософії перекладу» [3] та ґрунтовні видання такі як «Європейський словник філософій» [4-7] та «Енциклопедія перекладознавства» [8-9], які покликані зменшити кількість помилок під час фахового перекладу філософських першоджерельних текстів як перекладачами не філософами, так і філософами без фахового перекладацького досвіду.

Аналізуючи особливості філософських неперекладностей, нового значення набувають відомі мовні ігри, описані Л. Вітгенштайном, який описував контекстуальну інтерпретацію слова в межах однієї мови залежно від особливостей розвитку мислення, культурного та соціального досвіду комунікаторів [10]. Лінгвістичний аналіз різних мовних пар створює набагато ширший простір для подібних явищ, особливо у філософському контексті.

Так, ми знаємо, що первинні поняття філософського спрямування виникали давньогрецькою мовою за рахунок додавання ще одного значення до вже існуючого у побуті явища за принципом схожості чи аналогії. Наприклад відомий нам сьогодні «космос», який первинно означав гармонійну красиву прикрасу, видавався таким же привабливим і досконалим, що здавався вартим цієї ж назви [11]. Відповідно ми бачимо, що саме це слово і зберіглося для позначення філософського космічного простору в багатьох мовах, в той час як фізичне поняття космосу має подекуди окреме слово, наприклад англomовне *space*, яке абсолютно недоречне у філософському контексті.

Зростаюча роль перекладу та становлення сучасної світової філософської комунікації ставлять перед філософією нові питання і зміщують акцент з ізольованого функціонування тієї чи іншої мови до осягнення процесу набуття словами нових значень під час перенесення явища чи поняття в соціально-культурні реалії мови перекладу.

Враховуючи, що переклад може здійснюватися не лише людиною, а й технікою, яка позбавлена ознак того чи іншого культурного середовища і відбір значень відбувається суто контекстуально, то саме філософія може сприяти з'ясуванню ступеню переважання збереження саме змісту, а отже власне думки, над чітким і послідовним відтворенням лексико-граматичних мов в межах існуючих норм та правил.

Список використаних джерел:

1. Рідна мова визначає спосіб мислення. Ч. 2. Взято з: https://texty.org.ua/articles/24939/Ridna_mova_vyznachaje_sposib_myslenna_Chastyna_druga-24939/
2. Ковтун Л. В., Філософська специфіка англо-українського перекладу першоджерельних текстів (УДК 1 (091) 167.2)// Гілея: науковий вісник. – К. : «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 149 (№ 10). Ч. 2. Філософські науки. С. 56-61
3. «Філософська думка» (2010), № 3. Київ.
4. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей Том перший. Наукові керівники проекту: Б. Кассен і К. Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і літера, 2009. – 576 с. Мова укр. – Обкл. тверда – Форм. 84x108/16 – ISBN 978-966-378-125-9
5. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том другий. Наукові керівники проекту: Б. Кассен і К. Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і Літера, 2011. – 488 с. Мова укр. – Обкл. тверда – Форм. 84x108/16 – ISBN 978-966-378-201-0
6. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том третій. Наукові керівники проекту: Б. Кассен і К. Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і Літера, 2013. – 328 с. Мова укр. – Обкл. тверд. – Форм. 84x108/16 – ISBN 978-966-378-290-4
7. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том четвертий. Наукові керівники проекту: Б. Кассен і К. Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і Літера, 2016. – 440 с. Мова укр. – Обкл. тверд. – Форм. 84x108/16 — ISBN 978-966-378-461-8
8. Енциклопедія перекладознавства (Handbook of Translation Studies). Т. 1. // Кальниченко О. А., Черноватий Л. М. (за ред.) / Пер. з англ. – В.: Нова Книга, 2020. – 552 с. Мова укр.
9. Енциклопедія перекладознавства (Handbook of Translation Studies). Т. 2. // Кальниченко О. А., Черноватий Л. М. (за ред.) / Пер. з англ. – В.: Нова Книга, 2020. – 274 с. Мова укр.
10. Витгенштейн Л. Голубая книга / Пер. с англ. В. П. Руднева. – М.: Дом интеллектуальной книги, 1999. – 127 с. – ISBN 5-7333-0232-1.
11. Баумейстер А. О. Відеолекції з античної філософії. Отримано з <https://www.youtube.com/playlist?list=PLTWnQB38Se1t-tHX0VFeFIFimeJOJf7h8>